1939 ий
21
ДЕКАБРЬ
№ 111 (610)
Акше 5 ыр.

10-шо ИЙ ЛЕКТЕШ

Чыла эллаcе пролетарий-шамыч, ушныза!

Ӱрвезе коммунист

ВЛКСМ
Маробком
ден
Горком
орган

МЕМНАН СТАЛИН

Таче, 21 декабрьыште, пӱтынь мемнан эл, тӱр гыч тӱр марте, да пӱтынь международный пашазе класс, чыла эллаcе угнетатлыме-шамыч Иосиф Виссарионович Сталинын 60 ийжым палемдат.

Элын чыла мучашлаже гыч Москвашке, Кремлыш, кушто мемнан великий Сталин ила да пашам ышта, мучашдымын йӧратымаш ден преданность шокшо мут-шамыч, гениальный вождь да учительлан, шемер человечествын родной да лишыл другшылан саламлымаш мут-шамыч толыт. Тиде кечын чыла эллаcе шемер-шамычын шинчашт Москва дек, Кремль дек виктаралтеш: Сталин—тиде чыла угнетатлыме-шамычын ӱшанже, Сталин—тиде капиталистический гнет деч утаралтме знамя, айдемлан у тӱнян символжо, айдеме пиал ден благоденствийын символжо.

Сталин!.. Мыняр шуко тиде лӱм мемнан шӱмлан, мемнан ушлан, мемнан чувствылан ойла! Тиде лӱм революционный марксизмын пӱтынь мудростьшым, шкенжын утаралтшашыже верч пашазе классын самоотверженный кучедалмашыжым пӱтынь чудесный героикыжым олицетворятла. Сталин—тиде Ленин таче.

Сталин—Ленинын эн лишыл да эн сай другшо, тудын непоколебимый соратникше, революционный освободительный кучедалмаште лӱддымӧ йолташыже. Ленин дене пырля, эше революционный движенийын тӱҥалтышыштыжак, Сталин большевик-шамычын первый группыштым боевой пролетарский партийыш поген. Ленин дене пырля тудо партийым закалятлен да тудым капитализмын твердыньыжым штурмоватлашлан ямдылен. Ленин дене пырля тудо пашазе класс ден крестьянствым революционный штурмыш наҥгаен, да тунам мланде шарын кудымшо ужашыштыже шемер еҥ-шамычлан эрык ден пиал кече волгалташ тӱҥалын.

Подпольен суровый ийже-шамыч, царизмын жестокий преследованийже-шамыч, тюрьма ден ссылка-шамыч—нимоат Сталин йолташын революционный мужествыжым, отвага ден лӱддымӧ улмыжым кӱрлын кертын огыл. Пораженийын нелӧ ийлаштыже, кунам лушкыдо да колебатлалтше еҥ-шамычым растерянность ден паника авалтен, але революционный нӧлталтмаш ийлаште, кунам революционный вийже-шамыч кушкыт,—кеч кунамат Сталин йолташ эн ончыл да эн лӱдыкшӧ позицийлаште лийын. Тудо пролетарский отряд-шамычым организоватлылын да пеҥгыдемдылын, нуным сеҥымашлан ӱшанымаш дене заражатлен, нунылан мужество ден спокойствийым пуэн шоген да ончыко наҥгаен.

Тыгае лийын Сталин йолташ кеч кунамат, пашазе классын утаралтшашыже верч шкенжын кучедалме чыла ийлаштат. Тыгаяк тудо кызытат лийын кодын. Тыгайым тудым капиталистический эллаcе шӱдӧ миллион дене шемер-шамыч шинчат да йӧратат, кӧлан Сталин лӱм—кучедалмашын да толшаш утаралтмашын символжо. Сталин—тиде целыш шумаште революционный пеҥгыдылык, мужество, непоколебимость, настойчивость. Сталин—тиде мудрость, правдивость да честность, тиде—калык дек йӧратымаш, калыкын тушманже-шамыч дек беспощадность.

Ме чыланат 1924 ий 26 январьысе суровый йӱштӧ кечым шарнена, кунам Сталин йолташ великий Ленинын колоткаже воктен пӱтынь большевик-шамыч партийын лӱмжӧ дене священный клятвым пуэн—ленинизмлан верный лияш да ленинский пашам мучаш марте наҥгаяш.

Сталин йолташ шке клятвыжым шуктен! Тудо марксизмым-ленинизмым социализмын тушманже-шамыч могырым покушений деч арален, тудо марксистско-ленинский теорийым ончыко наҥгаен да наҥгая, тудым пашазе класс кучедалмашын у условийлаштыже у опыт дене пойдара. Тудо партийын тушманже-шамычым, калыкын тушманже-шамычым разоблачитлен да революционный беспощадность дене разгромитлен. Тудо советский калыклан коммунизмын корным ончыктен да мемнан жапысе гениальный стратег да тактик, величайший теоретик, калык-шамычын мудрый да йӧратыме вождьшо мемнан элым социализмыш конден.

Мемнан калыкын сеҥымашыже-шамыч пеш кугу улыт. Пашазе ден кресаньык-шамычын социалистический государствышт пеян, куатле да неприступный. Тудо классдыме социалистический общество строительствым завершитлыме да социализм гыч коммунизмыш постепенно вончымо полосашке уже пурен.

Ме, советский еҥ-шамыч, Сталинский Конституцийын животворящий кечыже йымалне илена да творитлена. Ме тушко шуын улына, мо нерген человечествын эн сай ушыжо-шамыч шоненыт, мом человечествын великий генийже-шамыч—Маркс, Энгельс, Ленин научно ончылгоч ойленыт. Мемнан элыште марксизмын-ленинизмын идейже-шамыч илышыш пурталтыныт. Большевистский партийын генеральный линийже йӧршеш сеҥен. Да ме шинчена, что тидын дене ме тудлан обязан улына: мемнам большевик-шамыч партий да мемнан мудрый, прозорливый Сталин йолташ, Ленин пашан великий продолжательже ончыко наҥгая.

Сталин йолташым калыкын йӧратымашыже пытырак кугу да нигунам пытыдыме. Сталиным, большевистский партийым иметлен, ме шкенан кызытсе верч спокойный улына, ме шкенан ончыкылыклан ӱшанена. Мемнан Сталин уло, мемнан Ленин—Сталин партий уло, мемнан кучедалмаште проверятлен налме да шумымо оружий—ленинско-сталинский учений уло!

Суровый северыште да шокшо югышто, Западный Белоруссийын чодралаштыже да Дальний Востокышто—мемнан пӱтынь кумда родина мучко тӱрлӧ йылме дене калык-шамыч шке йӧратыме вождьшым славитлат.

„Сталин! Тый пуэнат мланна куанымашым.
Куанымаш ден вийым кидышкына,
Куанымаш ден чыным шӱмышкына.
Куанымаш да пиалыш корным!"

Мемнан Сталин йолташлан кудло ий темын. Шемер-шамычын пиалыштлан эше шуко-шуко ийым илаш да таза лияш тудлан желатлена!

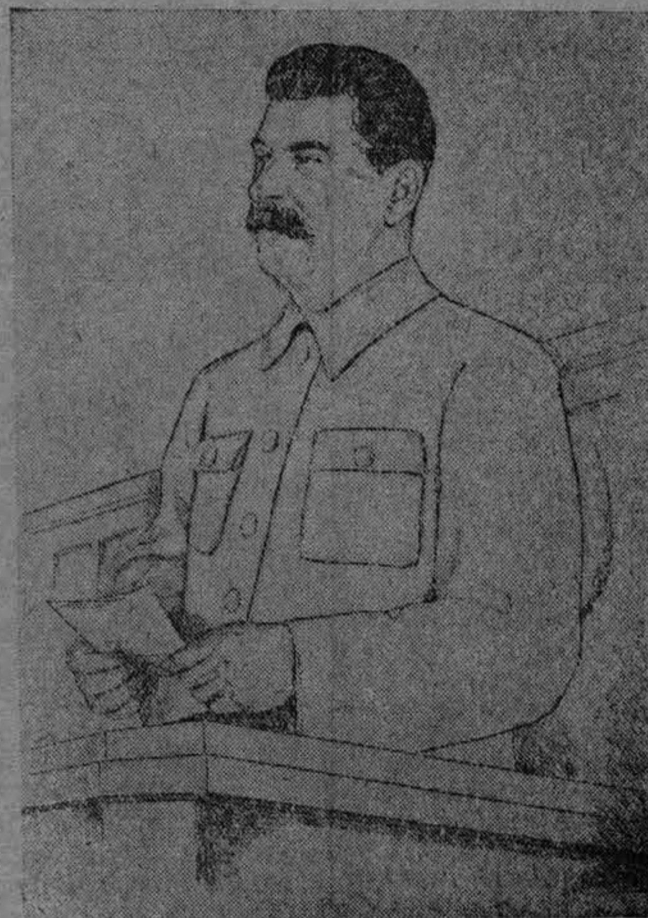
Салам тыланет, шерге Сталин йолташ!

Нал, Сталин йолташ, мемнан уло шӱм гыч лекше саламнам!

Нал калык йӧратымаш ден таум куанымашан, культурный, пиалан илыш верч, кушко мемнан большевик-шамыч партий конден!

Виян лийже великий, сеҥаш лийдыме Марксын—Энгельсын—Ленинын—Сталинын знамяже!

Ончыко, у сеҥымаш-шамычыш—родина верч, Сталин верч, коммунизм верч!

МИХ. ИСАКОВСКИЙ.

Сталин нерген муро

Лӱшкалтыт степь-влак шурно дене,
Йогат энер-влак тичак темын,
Мемнан пиалан эл ӱмбалне
Волгалтын мотор ӱжара.
Айста мурена, йолташ-шамыч,
Эн великий айдеме нерген,
Эн лишыл да йӧратыме нерген,—
Ме Сталин нерген мурена.

Мемнам наҥгаен тудо сарыш
Тушманым кыраш пиал верчын,
Пуэн боевой корнылаште
Куат ден куаным мланна.
Айста мурена, йолташ-шамыч,
Эн кугу полководец нерген,
Эн лӱддымӧ, тале нерген,—
Ме Сталин нерген мурена.

Советский Союзын границым
Шем курныж-влак дечын суралыш,
Бетон дене кӱ ден леведын,
Велен чойын дене элнам.
Айста мурена, йолташ-шамыч,
Эн пӱсӧ дозорный нерген,
Кӧ чыла вет ужеш да колеш,—
Ме Сталин нерген мурена.

Мотор шошо кечыла лектын
Ончен савырна шочмо мландым
Кугу заповедный пакчаште
Отвагым, куаным кушта.
Айста мурена, йолташ-шамыч,
Эн кугу садоводна нерген,
Эн йӧратыме да мудрый нерген,—
Ме Сталин нерген мурена.

Чыла калык-влакын пиал верч
Курымашлык законым возен,
Чӱктен эрык мланде ӱмбалне
Шошымсо раш ӱжарам.
Айста мурена, йолташ-шамыч,
Эн лишыл айдеме нерген,
Калыкын кечыж ден чыже нерген,—
Сталин нерген мурена.

КАЗАКОВ МИКЛАЙ кусарен.

БОЛЬШЕВИСТСКИЙ ПАРТИЙЫН ВЕЛИКИЙ СТРОИТЕЛЬЖЕ

Научный коммунизмын передовой революционный теорийже — Маркс ден Энгельсын теорийже — шкенжын лекме XIX курымын кокымшо пелыж гычак сеҥымаш почеш сеҥымашым ыштен шогаш тӱҥалын.

Маркс ден Энгельс пролетариатын всемирно-исторический рольжым — капитализмлан шӱгарым кӱнчышӧ да социалистический обществым ыштыше лийме рольжым ончыктен пуэныт. Научный коммунизмын основоположникше-шамычын учениешт пролетариатын эре утларак кумда массыжын достоянийже лиеш, нуным буржуазий ваштареш кучедалаш вооружатла, марксизмын революционный знамяже йымак чумыра.

Тидым ужын, пашазе классын тушманже-шамыч марксистский вургемым чиеденыт, пролетариатын великий революционный учениеже гыч живой душажым выхолащиватленыт, травитлен луктыныт. XIX курым мучашлан, Энгельсын колымыжо деч вара, западноевропейский социал-демократический партий-шамыч социальный революций партий гыч социальный реформа-шамыч партийыш савырнаш тӱҥалыныт. Нине партий-шамыч мирный парламентский пашалан келыштаралтыныт да пролетариатын революционный кучедалмашыжым вуйлатен шогаш йӧрдешат шонен огытыл.

Тунамак XX курым тӱҥалтыш гыч пӱсӧ классовый столкновений-шамыч период, пролетарский революций-шамыч период, империализмым сӱмырашлан вийым ямдылыме период тӱҥалын. Подлинно революционный программан да кӱртньӧ гай дисциплинан партий, пашазе классым да тудын резерв-шамычым капиталистический строй ваштареш, социалистический революций верч нангаен кертше партий кӱлеш ыле.

Тыгай партий ятыр исторический условий-шамычлан кӧра Российыште ышталтын — революцийын генийже-шамыч Ленин ден Сталин ыштеныт. Мемнан эл ленинизмын, вес семынже, империализм да пролетарский революций-шамыч эпохысо марксимзын родинаже лийын.

Маркс ден Энгельс учениймын революционный сущностьшым уло яндарлыкыште аралеп, маркеизмым пашазе классын империализм эпохысо революционный кучедалмашыжын у опытшо дене пойдарен, Ленин—Сталин партий шуко ий лийше революционный кучедалмаште марксизм—ленинизм идейын великий правотажым пашаштак ончыктен пуэн. СССР-ын 22 ий утла существоватлыме опыт пӱтынь тӱнясе шемер-шамычлан рашак ончыктыш, что марксизм-ленинизм идейым илышыш пуртымаш человечествым капитализмын шучкылыкшо-шамыч деч утарыме единственно чын да тидын годымак единственно реальный корно, у тӱням, шемер-шамычлан пиал, поянлык да куанымаш тӱням ыштымаш корно улеш.

В. И. Ленин, И. В. Сталин да В. М. Молотов йолташ-шамыч 1917 ийыште „Правда" газетын редакцийыштыже.

Мемнан партийлан тудын славный сеҥымашыже-шамыч куштылгын пуалтын огытыл. Марксизмын-ленинизмын тушманже-шамыч ваштареш шуко ожесточенный кредалмашым выдержатлаш логалын, мемнан корнышто шагал огыл серьезный испытаний лийын.

Ленин—Сталин партий царский самодержавийын жесточайший терроржо обстановкышто, марксизмын пеш шуко, тӱрлӧ тӱсан тушманже-шамыч ваштареш кучедалме условийлаште шочын, кушкын да пеҥгыдемын. Нине кучедалмаште Ленин ден Сталинын вуйлатыме партий калитлалтын, пеҥгыдемын, кӱртньӧ гай кадр-шамычым воспитыватлен да куштен шоген. Ленин ден Сталин эше большевизмын политический течениеж оформитлалтмыже жап гычак у тип партий верч, самодержавий ваштареш, капитализм ваштареш последовательно да решительно кучедалше партий верч чот кучедалыныт. Ленинский пламенный лозунг-шамычым Сталин йолташ шкенжын родной мысль семын восприниматлен. Ленин Сталин йолташым кӱкшын аклен да йӧратен. Кеч кунамат, революцийын чыла этаплаштыжат Сталин Ленин дене пырля, ленинский корно дене каен. Тыге, великий революционный содружествыште, кермыч почеш кермычым оптен, Ленин ден Сталин тыршыше кид дене мемнан партийым ыштен шогеныт.

Кунам Ленин уке лийын, партийный корабльын рульжо дек Сталин йолташ шогалын, тудо шке другшо ден учительжын колоткаже ончылан чыла ленинский заветым арулыкышто аралаш да илышыш пурташ великий исторический клятвым пуэн.

Партийын тушманже-шамыч—троцкист, бухаринец, буржуазный националист-шамыч—партийын руководствыжым дезорганизоватлаш, расшататлаш, элым капитализм реставраций корныш савыраш ик гана велэ огыл тӧчен ончен. Но чыла нине тӧчымаш-шамыч Сталинын кӱртньӧ гай непреклонностьешыже, вурс гай непоколебимый воляшыже шалаталтыныт. Сталин партийын единствожым зорко да эре арален шоген, кӱртньӧ гай дисциплинын, внутрипартийный демократийын ленинский принципше-шамычым непримиримо отстаиватлен, большевистский партий членын званийжым эре кӱшкырак да кӱшкырак нӧлтен шоген. Южо вере партийный радамыш шеҥын пурышо тушман, провокатор, шпион-шамыч партийын единствожым лушкыдемдашлан нимо дечат йыгыжген огытыл.

„Нине ен-шамыч,—ойлен Сталин йолташ вара разоблачитлыме калык тушман-шамыч нерген,—очыни, монденыт, что ме большевик-шамыч,—особый покроян ен-шамыч улына. Нуно монденыт, что большевик-шамычым ни йӧсылык-шамыч дене, ни лӱдыктылмаш-шамыч дене от лӱдыктӧ. Нуно монденыт, что мемнам великий Ленин, мемнан вождьна, мемнан учительна, мемнан ачана ковчлен, кудо кучедалмаште лӱдмашым шинчен огыл да признаватлен огыл. Нуно монденыт, что тушман-шамыч мыняр виянрак орат да партий кӧргыштӧ противник-шамыч мыняр утларак истерикыш логалыт, тунар утларак большевик-шамыч у кучедалмашлан калитлалтыт да тунарак виянрак нуно ончыко каят". („Ленинизм вопрос-шамыч" XI-ше изданий, 489 стр.).

Ленин—Сталин партийын кучедалмашыже марксизм-ленинизм верч, социалистический обществым ышташ верч, калыкын благожо верч принципиальный кучедалмаш ыле. Сталин йолташын гениальный прозорливостьшылан, мудростьшылан да революционный решительностьшылан кӧра социализмын осал тушманже-шамыч шалаталтыныт, социалистический общество ышталтын.

СССР-ыште социалистический сеҥымаш-шамычын торжествожо марксизм-ленинизм идейын торжествожо улеш, кудым Сталин йолташ непримиримо да пеҥгыдын отстаиватла да илышыш пуртен шога.

Мемнан чыла социалистический сеҥымашна-шамыч Сталин йолташын гениальный руководствыжлан кӧра ышталтыныт. Тыште Сталин йолташын В. И. Ленин шочмо кече гыч витле ий теммылан „Ленин — РКП-ын организаторжо да вождьшо" шке выступленийыштыже мом ойлымжым шарналташ пеш келша:

„Мемнан, пролетарский революций жапыште, кунам партийын кажне лозунгшо да вождьын кажне фразыже пашаште проверятлалтеш, пролетариат шкенжын вождьшо-шамычлан особый требований-шамычым пред"являтла. Историй пролетарский вождь-шамычым, бурный жапысе вождь-шамычым, самоотверженный да смелый, но теорийыште лушкыдо, практик—вождь-шамычым шинча. Тыгай вождь-шамычым лӱмыштым масса-шамыч вашке огыт мондо. Тыгае ылыч, мутлан, Германийыште Лассаль, Францийыште Бланки. Но пӱтынь движений ик шарнымаш дене гына илен огеш керт: тудлан раш цель (программа), пеҥгыде линий (тактика) кӱлыт.

Вес тӱрлӧ вождь-шамычат улыт, теорийыште виян, но организоватлымаш да практический пашаште лушкыдо, мирный жапысе вождь-шамычат улыт. Тыгай вождь-шамыч пролетариатын кӱшыл слойышлыжо гына популярный улыт, тудыжат известный жап марте гына; революционный эпоха толын шумек, кунам вождь-шамыч деч революционно-практический лозунг-шамыч требоватлалтыт, теоретик-шамыч у ен-шамылан верым пуэн, сцена гыч волат. Тыгае ылыч, мутлан, Российыште Плеханов, Германийыште Каутский.

Пролетарский революций дене пролетарский партий вождьын постышкыжо колашлан шке кӧргыштӧ теоретический куатым пролетарский движенийын практический — организационный опытшо дене сочетатлаш кӱлеш."

Сталин йолташ ойлен, что пролетарский революций вождьын лач тыгай качествыже-шамыч дене Ленин обладатла.

Ленин семынак, теоретический куатым пролетарский движенийын практический-организационный опытшо дене сочетатлыме тыгаяк качество дене Сталин йолташ шкеат обладатла. Тидын дене эн ончычак тудо факт умылтаралтеш, что Ленинын колмыжо деч вара марксизм-ленинизм теорий успешно ончыко кая да пашаште сеҥымаш дене илышыш пурталтеш.

Верный марксистско-ленинский компас дене кидыште Сталин йолташ партийын кучедалме опытым келгын научно обобщатла, обществын илышыштыже шуын шогышо процесс-шамычым талын ужеш, у вывод-шамычым, у теоретический обобщений-шамычым ышта да гениальный учеиыйн смелостьшо дене марксистско-ленинский наукым нангая.

„...Энгельсын колымыжо деч вара—величайший теоретик Ленин, а Ленин деч вара—Сталин да Ленинын моло ученикше-шамыч—единственный марксист-шамыч лийыныт, нуно марксистский теорийым ончыко нангаеныт да тудым пролетариатын классовый кучедалмашын у условийыштыже у опыт дене пойдареныт" („ВКП(б) историй", 389 стр.).

Марксизм-ленинизм знамя дене ме спокойно да ӱшанын ончыко, коммунизмыш каена, вет мамнам у сеҥымаш-шамычыш Ленин пашан верный да непоколебимый продолжательже,—мемнан ачана, мемнан учительна да вождьна великий Сталин вӱден нангая.

А. Аанзян.

СТАЛИН—КАЛЫК-ШАМЫЧЫН АЧАЖЕ ДА ДРУГШО

СССР-ысе калык-шамычын дружбышт—партийын ленинско-сталинский национальный политикыжын эн кугу достиженийже. 60 наре наций, национальный группа ден народность-шамыч советский государствыште единый братский ешыш ушненыт.

Ленин ден Сталин эше Великий Октябрьский социалистический революций деч ончычак национальный вопрос шотышто большевистский партийын политикыжым тичмаш идейный содружествыште разрабатыватленыт.

1913 ийыште, Ленинын инициативыже почеш, Сталин йолташ марксистско-ленинский наукын сокровищницышкыже пурышо шкенжын „Марксизм ден национальный вопрос" классический пашажым возен. Тиде теоретический трудыштыжо Сталин йолташ наций-шамычын самоопределенийлан да самостоятельный государственный существованийлан правашт нерген большевистский принципым развиватлен.

1917 ийыште партийын апрельский конференцийыштыже национальный вопрос дене докладчиклан Сталин йолташ выступатлен да угнетатлыме калык-шамычын движенийыштым социалистический революцийын корныжо дене кузе виктарен колтышашым смело палемден.

Сталин йолташ национальный вопрос пролетарский революцийлан кӧра да тудын почвышто гына разрешитлалт кертеш манын, национальный вопрос пролетарский революций нерген общий вопросын ужашыже, пролетариатын диктатурыжо нерген вопросын ужашыже лийын шога манын келгын научно ончыктен.

Великий Октябрьский буря российский капитализмым ӱштыл шуэн, классовый ден национальный угнетенийын оковыштым шалатен. Советский властьын эн важный исторический документшым—„Трудящийся да угнетатлыме калыкын права декларацийжым"—Ленин ден Сталин пырля возеныт.

Советский правительствын существоватлыме первый кечыла гычак Сталин йолташ — национальность-шамычын пашашт дене калык комиссар. 1922 ийыште, партийын XI с'ездыштыже Ленин каласен, что Сталин йолташ деч моло еҥым муаш йӧсӧ, „кудын дек наций-шамычын представительже тыйт кеч кудыжат каен да пашаже нерген подробно ойлен кертеш ыле..." (XXVII том, 263—264 стр.).

Партийын X ден XII с'ездыштыже национальный вопрос дене тӱҥ докладчик Сталин йолташ ыле. Нине докладлаште СССР-ыште национальный вопросым решатлымашын корныжо ден методшо-шамычым келгын марксистски разрабатыватлымаш да национализмым тудын кеч могай формыжо ден проявленийыштымат виян критиковатлымаш содержатлалтеш.

Кугыжан режимын позорный наследийжым—центр ден национальный окраина-шамыч коклаште экономически тӧр огыл улмым эн писын пытарымашке Сталин йолташ партийым виктарен шоген. Сталин йолташ социалистический строительствым туге виктарен шоген, чтобы ожно шенгелан кодын ышкыдо национальность-шамычын экономикышт ден культурыштым развиватлымашлан кумда корным пуаш, чтобы калык-шамыч коклаште мир ден дружбым ышташ.

Сталинский пятилетка-шамыч ийлаште национальный республикылаште у кӱртньӧ корно, завод, фабрика, виян электростанций-шамыч ышталтыныт, местный населений гыч пашазе класс ден интеллигенцийын кадрышт создатлалтыныт.

Всесоюзный ял озанлык выставкыште национальный республикылаcе ял озанлыкын чапле сеҥымашышт ончыкталтыныт.

Царский самодержавий национальный „окраинлаште" невежествым тыршенак пуртен шоген. Национальный областьлаште революций деч ончыч грамотный-шамыч почти уке ылыч. А кызыт советский республикылаште неграмотный-шамыч уже почти уке улыт. Чыла национальный республикылаштак шкенышт национальный кадрыштым ямдылен шогышо высший учебный заведений-шамыч ышталтыныт.

Калык-шамычын социалистический братствыштым арален шоген Сталин йолташ советский государствын единствожо ден тичмашлыкшылан национализмын могай опасность улмыжым ятыр гана ончыктен.

Капиталистический разведка-шамычлан ужалалтше да СССР-ысе эрыкан национальный республика-шамычым империализмын колонийлашкыже савыраш шонышо контрреволюционный буржуазный националист-шамычым разоблачатлымашым ден разгромитлымашым Сталин йолташ вуйлатен.

СССР-ысе калык-шамычын национальный форман да социалистический содержанийан культурышт пеледалтын. СССР-ысе калык-шамычын обликышт вож гычак вашталтын, нунын ваш-ваш ӱшаныдымаш чувство пытен, ваш-ваш ӱшанымаш чувство кушкын да, тыге, единый союзный государство системыште калык-шамычын чынак братский сотрудничествышт ышталтын.

"... Ме ынде йӧршешак сложитлалтше да чыла испытанийымат чытыше шуко национальностян социалистический государствым иметлена, кудын пенгыдылыкшылан тӱнян кеч могай ужашыштыжат кеч могай национальный государстват завидоватлен кертеш ыле" (Сталин).

Сталинский Конституцийыште национальность ден раса шотым ончыде озанлык, культурный да общественно-политический илышын чыла областьлаштыжат СССР-ысе граждан-шамычын тичмашынак тӧр праван улмыштым закрепитлыме. Социализм элыште улшо гае тыгай тӧр правалык, калык-шамыч коклаште тыгай чоткыдо братский дружеский кыл кучымаш нимогай буржуазный государствыштат лийын ок керт.

Русский поэт Пушкинын, украинский поэт Шевченкон, грузинский поэт Шота Руставелин, „Давид Сасунский" армянский эпосын, осетинский калык поэт Коста Хетагуровын да молынат юбилейыштлан пӱтынь Советский эл шокшын откликатлалтеш, тыштат СССР-ысе калык-шамычын дружбышт чапле выраженийым муэш. СССР-ысе чыла калык-шамычат шке искусствыштын эн сай достиженийыштым Москваш конден, да нине достижений-шамычым ончыктымаш эреак пӱтынь калык пайремышке савырна.

Великий Сталинын лӱмжӧ—СССР-ысе калык-шамычын дружбыштын символжо. Чыла калык-шамычын ачаже да другшо Сталин йолташын лӱмжо дене Йошкар Армийын боецше-шамыч, польский шляхтын угнетатлен шогымо мемнан единокровный иза—шольо-шамычым утарышашлан, ожнысо польский государствын границыжым вонченыт.

Кремльыште СССР Верховный Советын Внеочередной Визымше сессийыштыже шемер человечествын вождьшо, Великий Сталин дене Западный Украинысе да Западный Белоруссийысе утарыме калык-шамычын представительыштын вашлиймашышт мондаш лийдыме да трогательный ыле.

Пӱтынь калыкын чувство ден переживанийжым ончыктен, Западный Украинын делегаткыже, Луцкий область, Ровенский уездысе крестьянка Ефимчук-Дьячук йолташ шке речьыштыже каласен:

„Великий калыкын великий вождьшо, кудо мланна илышым, пиалым пуа, кудо мемнан дек ачала, внимательный родительла относитлалтеш, тудлан великий чап! Ме ожно угнетатлыме ыльна, а ынде ме эрыкан калыкын эрыкан гражданже-шамыч улына.

Мемнан шерге друг ден пӱтынь тӱнясе калык-шамычын освободительжылан, тудлан, кудын лӱмжӧ мемнан дене веле огыл, но чыла крайлаштат славитлалтеш, тудлан, кӧ каваште курыкла нӧлталт шога, — Сталин йолташлан вечный чап да шуко ий годым илымаш. Пиалан илышын великий созидательже Сталин йолташ шуко ийым илыже!"

Советский калык - шамычын ешышт кушкеш да пенгыдемеш. „Тиде, йолташ-шамыч, мланна большевистский нинционалный политикын мом пуымжо гыч эн шергаканже",— Сталин йолташ ойлен.

А СССР-ысе калык-шамыч коклаште дружба—кугу да серьезный сеҥен налмаш. Вет пока тиде дружба существоватла, мемнан элысе калык-шамыч эрыкан да сеҥаш лийдыме лийыт. Пока тиде дружба ила да здравствоватла, мланна нигӧат, ни кӧргысӧ, ни внешний тушман-шамыч лӱдыкшӧ огытыл".

Сталин йолташын гениальный вуйлатымыже дене СССР-ысе калык-шамыч, иктышт весышт дек ӱшанымаш ден дружбышто лийын, у сеҥымаш-шамычыш ончыко каят.

Б. Гаврилов.

Сталин йолташын вуйлатымыже дене пашазе ден кресаньык-шамыч союз сеҥен

Шкенжын революционный деятельностьшо тӱҥалме гычак, эше царизм жапыштак, Сталин йолташ Ленин дене пырля пашазе ден кресаньык-шамыч союзым ыштышаш верч кучедалын.

Эше 1902 ийыштак Западный Грузийысе кресаньык-шамыч самодержавийын ненавистный стройжым иктыш чумырмо вий дене вачe ӱмбач налын кудалташ пашазе ден кресаньык шамычым ӱжшӧ сталинский прокламаций-шамычын пламенный мутыштым тыршен лудыныт.

Пашазе ден кресаньык-шамыч союзлан кӧра, пашазе классын да тудын партийжын вуйлатымышт дене кугыжан самодержавийым сӱмырал шуымо ыле, мемнан элыште помещик ден капиталист- шамычын господствыштым пытарыме, куатле советский государствым ыштыме.

Сталин йолташ туныкта, что мемнан Советский эл пашазе ден кресаньык-шамыч союзышто кучалтеш:

"Тиде Совет-шамыч Республикын первый да тӱҥ основыжо. Пашазе ден кресаньык-шамыч капиталист ден помещик-шамычым тыгай союз деч посна сеҥен огыт керт ыле. Пашазе-шамыч кресаньык - шамычын поддержкыже деч посна капиталист- шамычым кырен шалатен огыт керт ыле. Кресаньык-шамыч пашазе-шамыч могырым вуйлатымаш деч посна помещик-шамычым кырен шалатен огыт керт ыле. Тидын нерген мемнан элыштына гражданский войнан пӱтынь историйже ойла".

Белогвардейский армий-шамыч ден интервент-шамычым разгромитлымаш деч вара Ленин ден Сталин пашазе ден кресаньык-шамычын нунын коклаште союзым умбакыже пенгыдемдымашке, тиде союзышто пашазе классын руководящий рольжым умбакыже виянгдымашке нангаеныт. Продразверстка гыч продналогыш кусымаш, нэпыш кусымаш промышленность ден кресаньык озанлык коклаште озанлык смычкылан, чыла кӱлешлык денат ваш-ваш снабжатлымаш цель дене, буржуазийын кодшыжо-шамыч ваштареш, кулак-шамыч, торговец-шамыч, спекулянт-шамыч ваштареш кучедалмаш цель дене, калык озанлыкым восстановитлымаш цель дене пашазе ден кресаньык-шамыч коклаште экономический сотрудничествылан чыла условийымат ыштен шоген.

Ленинын колымекыже, Сталин йолташ пашазе ден кресаньык-шамыч союзым уло вий дене пенгыдемден шогаш большевистский партий лӱм дене клятвым пуэн. Сталин йолташ шкенжын клятвыжым шуктен. Тудо тиде союзым эреак чот арален, пашазе ден кресаньык-шамыч союзым пенгыдемдымаш пашаште эн изи мешайымаш-шамычымат пытарымашым да тиде союзышто пашазе-шамычын влиянийыштым эреак виянгден шогымашым кажне гана шуктен. Сталин йолташ крестьянство ончылан коллективизаций корным, пиалан, зажиточный, культурный илыш корным почын. Колхоз - шамычын сеҥымышт пашазе ден кресаньык-шамыч союзын у, эн кӱшыл ступеньже ыле.

Курымешлык нужда ден шенгелан кодмаш гыч кресаньык - шамычлан лекташышт полшышашлан, кресаньык-шамыч нелэ пашажым машина-шамычым кӱртньӧ вачышкышт пыштышашлан Сталин йолташ элын индустриализаций программыжым наметитлен. Тиде программын сеҥымыже результатыште мемнан элыште куатле машиностроительный промышленность ышталтын, тудыжо колхоз-шамычлан трактор, комбайн, автомобиль - шамычым да пеш шуко тӱрлӧ моло машина-шамычым пуэн.

Пашазе ден кресаньык-шамычын союзыштым кӱрлаш, советский властьым пытараш, мемнан элыште капиталист ден помещик-шамычын господствыштым

(Мучашыже 4-ше стр).

Ленинградский военный округын ОПЕРАТИВНЫЙ СВОДКЫЖО-ШАМЫЧ

17 декабрь мучко мемнан войска-шамыч **Мурманский** направлений дене **Петсамо** деч югышкырак 75 километрлан (корно дене) ончыко каеныт.

Ухтинский направленийыште мемнан войска-шамыч, **Курсу** местечкым налмек, госграница деч Западышкыла 132 километрлан ончыко каеныт.

Моло направленийлаште разведчик-шамычын кычалмашышт да южо вере артиллерийский лӱйкалымаш лийын.

* * *

18 декабрь мучко мемнан войска-шамыч **Мурманский** направленийыште **Питкаярви** местечкым налыныт—**Петсамо** деч (корно дене) 85 километрлан югышкыла. Моло направленийлаште разведывательный часть-шамычын кугуак огыл стычка-шамыч лиеденыт, а **Карельский перешейкыште** артиллерий дене пеш талын ваш лӱйкалымаш лиеден.

Ятыр районышто мемнан авиацийын боевой действийже лиеден.

Балтфлотын кораблъже-шамыч группа **Биорке** районысо береговой батарея-шамычым лӱйкален.

Избирательный кампанийыште комсомолец-шамычын пашашт

Местный Советлашке сайлымашлан ямдылалтмаш кампанийыште Юрино районысо комсомолец-шамыч партийный организаций-шамычлан кугу полышым оказатлат.

Районный да сельский советлашке сайлашлан окружной ден участковый избирательный комиссийлаште председательлан, секретарьлан да членлан пашам 138 комсомолец ышта.

Избиратель-шамыч коклаште агитационно-массовый пашам 500 утла комсомолец-шамыч начар огыл шынденыт. Нуно умылтарымаш пашам хозяйственно-политический паша планым темымаш дене сочетатлат.

Район мучко 40 комсомолец доверенныйлан пашам ышта.

Комсомолец - шамычын руководитлыме атитколлектив-шамычат пашам сайын ыштат. Шарский агитколлектив дене комсомолец Киселев йолташ руководитла; агитатор-шамычлан кече еда конкретный полышым пуэн шогымыжо дене тиде пашам кӱлеш кӱкшытыш шынден. Нуно чодра пашазе ден домохозяйка-шамыч коклаште умылтарымаш пашам, паша нормым темымаш дене сочетатлат.

Юрино районышто, комсомолец-шамычын сай пашаштым ужын, нунын кокла гыч районный да сельский Советлашке депутатыш кандидатлан шагал огыл выдвигатлыме. Теве „Красное знамя“ колхозын стахановкаже Чиркова йолташ, ВЛКСМ райкомын секретарьже Галин йолташ, Маркожтрестын стахановкаже Чиликина йолташ да молат депутатыш кандидат улыт.

Юрино районысо комсомолец-шамыч государственный да хозяйственный пашаште ончыкыжат эше утларак участвоватлаш тӱналыт.

Ник. Булыгин.

ЛЕНИНСКО—СТАЛИНСКИЙ КОМСОМОЛЫН ВОСПИТАННИКШЕ

Шернур район, „1 март“ колхозысо колхозник ден колхозница - шамыч шке предвыборный погынымаштышт Шернур районный Совет депутатыш кандидатлан ВЛКСМ Шернур райком секретарь Ефрем Захарович Мамаев йолташым единогласно выдвигатленыт. Тудын кандидатуржым 22 №-ан Торешкӱварский округышто регистрироватлыме.

Мамаев йолташ 1913 ийыште Шернур район, Б.-Коклалинский сельсовет, Изи-Коклала ялеш середняк-кресаньык ешеш шочын. 1931 ий гыч „Орехово“ колхоз членлан шога.

1930 ийыште Мамаев йолташ Шернур семилетка школым тунем пытара да Шернур педтехникумыш тунемаш пура. 1931 ийыште ВЛКСМ членыш пура.

1933 ийыште Мамаев йолташ Шернур педехникумым успешно тунем пытара да тиде ийыштак шыжым тудым Лаж'яльский неполный средний школышко туныктышылан колтат. Тыште тудо 1935 ий марте пашам ышта.

Мамаев йолташ советский учительын лӱмжым шкенжын практический пашаж дене оправдатлен. Тудо учитель пашам йӧратен ыштен, йоча-шамычым коммунистический духеш воспитыватлымашке кугу вниманийым ойырен.

Мамаев йолташ общественный пашамат активно ыштен шоген. „Лаж“яльский сельсоветлан хозяйственно-политический кампанийым эртарымаште чот полшен. Тудын инициативыже почешак „1 март“ колхоз пелен, 1934 ийыште, первичный комсомольский организацийым почмо.

1935 ийыште шыжым Мамаев йолташ Йошкар Армийыш призыватлалтеш да НКВД-ын внутренний частьыштыже служитла. Тушто полковой школым т у н е м пытарымекыже младший командирлан ыштен.

Шке отделенийже дене боевой да политический подготовкышто сай результатыш шумылан командований деч ятыр гана благодарностьым да премийым налын.

1935 ийыште Мамаев йолташ Армий гыч пӧртылеш да тунамак Шернур РОНО-што школьный инспекторлан ышташ тӱҥалеш. Тыште пел ий наре пашам ышта. Тиде жап коклаште тудо школа - шамычын пашаштым саемдымаште да политико - воспитательный пашам виянгдымаште пашам шуко ыштен.

1938 ий ноябрьыште XVII районный комсомольский конференций Мамаев йолташым ВЛКСМ райком секретарьлан сайла.

Мамаев йолташ ВЛКСМ Маробком пленум член.

Мамаев йоташын ВЛКСМ райком секретарьлан ыштыме жапыште Шернур районный комсомольский организаций ятырак пеҥгыдемын, кок ганат пелылан кушкын. Комсомолец ден несоюзный молодежь коклаште политико-воспитательный паша кажне кечын саемын толеш. Первичный комсомольский организаций-шамыч шке пашаштым перестроитлен производственный вопрос-шамыч дене серьезно заниматлат да местный Советлашке сайлаш ямдылалтмаште активный участийым приниматлат.

Тыге Мамаев йолташ, Ленинско-Сталинский комсомолын воспитанникше, ӱшанен пумо пашам честно шуктен шога. Мутат уке, Мамаев йолташ ончыкыжат калыкын доверийжым оправдатлаш тӱҥалеш.

Куженерский районный Советыш сайлымашлан доверенный ең-шамыч первый рядыште шола гыч: Сталин лӱмеш колхозын счетоводшо комсомолец К. Е. Куклин, Коҥганур НСШ-ын директоржо ВКП(б) членыш кандидат А. П. Сепеев, кокымшо рядыште: „Пиштер“ колхозын счетоводшо комсомолец Н. В. Васильев, „У нольо“ колхозын колхозникше Ф. М. Черняков йолташ-шамыч.

Фото А. Овечкинын.

Сталин йолташын вуйлатымыже дене пашазе ден кресаньык-шамыч союз сеҥен

восстановитлаш тӧчышӧ троцкист, бухаринец-шамычым — социалистический строительствын эн шыде тушманже-шамычым партий Сталин йолташын вуйлатымыже почеш социализм дек каймаш корнышто разгромитлен.

Кунам крестьянство масса дене колхозыш каяш тӱҥалын, кунам колхоз ден совхозлаште киндым ыштен лукмаш производство кулацкий производство деч кугу лийын, Сталин йолташ кулачествым класс шотышто коллективизаций базеш пытарымаш лозунгым провозгласитлен. Кулачествым класс шотышто пытарыме ыле. Колхоз-шамыч сеҥеныт. Пашазе классын крестьянство дене союзшо нигунамсе деч чот пеҥгыдемын.

Лишыл жап гыч партий ончылан колхоз-шамычым организационно - озанлык шотышто пеҥдыдемдымаш задача шогалын, кресаньык—колхозник - шамычын сознанийыштышт капитализм пережиток-шамычым сеҥышаш верч кучедалмаш, колхозник-шамыч гыч социалистический обществын сознательный да активный членже-шамычым воспитатлымаш верч кучедалмаш полоса шуын.

Сталин йолташын инициативыже дене созыватлыме колхозник—ударник -шамычын п е р в ы й с'ездыште Сталин йолташын речьше миллион дене колхозник-шамычым пӱтынь обществын благожлан, родинын благожлан честный коллективный пашашке водохновитлен.

Сталин йолташ исторический лозунгым выдвигатлыш: **„Чыла колхозник-шамычым зажиточныйым ышташ“.** Тиде лозунг илышыш успешно пурталтеш.

1935 ийыште Сталин йолташын инициативыже почеш да тудын вигак вуйлатымыже дене ял озанлык артельын у примерный Уставшым—чылалан палыме колхозный илышын Сталинский уставым выработатлыме ыле. Тиде Уставысе эн важный пункт-шамычын тӱҥ содержанийыштым вараже Сталин йолташ 1936 ийыште совет-шамычын VIII-ше Чрезвычайный всесоюзный с'ездыште у т в е р д и т л ы м е СССР Конституцийын шке проектышкыже пуртен.

Шке дене с о в е т с к и й демократизмын умбакыже пеледалтмыжым ознаменоватлыше, Сталинский Конституций пашазе ден кресаньык-шамычын союзыштым у г ы ч пеҥгыдемдымашым означатлен. Тиде союзышто—пашазе ден кресаньык-шамыч социалистический государствын шалаташ лийдыме вийжын залогшо, коммунизмын умбакыже сеҥымашыже-шамычын залогшо.

Пашазе ден кресаньык-шамыч союзын эн кӱшыл формыжо советский калыкын морально-политический единствожо лийын шога. Калык ден коммунизм—ынде мемнан единый вий. Тиде шалаташ лийдыме вийын, тиде единствон великий знамяже мемнан гениальный учитель, мемнан друг ден ачана Сталин йолташ лийын шога. Тиде славный знамя дене ме сеҥен шоген улына да сеҥаш тӱҥалына.

В. Карпинский.

Отв. редактор— К. А. ЛЕНСКИЙ.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: МАССР, г. Йошкар-Ола, Дом Советов, 4 этаж, комната №90. телефон № 10,
Упол. Главлита Мар. АССР А—1134. Йошкар-Ола, типография Маргосиздата.